

vette, hogy a bájos hölgygel együtt éltünk az — aranyórája is.

Mesko Zoltán megígérte, hogy ezt a viccet elmondja Smith antant-főbiztosnak is, a ki egyébként, mint a folyosón megjegyezték — azért vállalkozott az ország ügyvezető szanálására, mert van érzéke a — humor iránt.

A házszabályrevízió divatja kísértett egész héten. Az egységes párt fenyegette vele az ellenzéket, ha hosszú indennitásával veszélyeztetni a nvári — vakációt.

A házszabályszigorítást az ellenzék természetesen nem veszi komolyan. Egyik honatya azért mégis tiltakozott ellene:

— Nem lehet ilyen dolgokat csinálni. A magyar alkotmány szellemével ellenkezik, hogy a beszédek idejét szabályozzák. Nem lehet behozni a klotürt csak azért, mert — Rupert egy kissé terjedősen beszél.

Valaki mentén védelmébe vette a megtámadott Rupertet, mondván:

— Nem lehet éppen azt mondani róla, hogy terjedősen beszél. Csak az a baja, hogy órákig tart, míg a beszédjét — befejezi.

A házszabályrevízió mégis ott lebeg a levegőben. A politikai levegő pedig meleg. Nem azért, mert az elvi harcok tüze fűti, hanem azért, mert az egységes párt, akár ezen az uton is, de biztosítani akarja a nyári szünetet.

— Az iskolásgyermekeknek is megvan a maguk vakációja, — méltatlankodott egyik szünetpárti honatya, — a magyar parlamentnek is kijár.

— Annival is inkább, — replikázott egyik ellenzéki — mert a magyar parlamentarizmus az új divat szerint, valóságos — gyermekcipőben jár.

A vakáció kérdésében azonban, azt hiszem, az ellenzék csak titkolja, hogy egy véleményen van az egységes párttal.

cz. I.

Látogatás a királyi palotában.

Budapest annyi csodált fekvésének legfőbb motívuma a királyi várpalota. Míg azonban az épület elhelyezésénél, konstrukciójánál és méreteinél fogva műértők szerint a világ legszebb palotái közé tartozik, termeiről alig esik említés, pedig belső struktúrája, termeinek berendezése az enteriőr-kultusz igen magas fokát jelenti.

A bécsi Hofburg, Schönbrunn, Belvedere, Potsdam, Versailles, a Vatikán, a hágai Békepalota és a hamburgi városháza termei világhírűek és legtöbbjük nincs olyan exponált helyen építve, mint a budai Vár. A Hofburg kívülről olyan, mint egy kaszánya, a Belvedere-utcai frontja teljesen igénytelen, a schönbrunni palota csak egy nagyszabású fejedelmi villa, a hágai Békepalota csak egy monumentális ház, Potsdam és a Vatikán külsejéről sem következtethetünk a belső izlés oly nagy fokára. Valamennyi között legszebb külsővel a mi királyi palotánk bír, szoktunk is vele kérkedni, de belsőt alig ismerjük és nem is szoktunk rá hivatkozni külföldi hasonló nevezetességek mellett. Idegen vendégeinket levezetjük a Dunához és büszkén mutatjuk meg nekik a hatalmas folyam fölött domináló palotát, de ritkán szoktuk őket átvezetni és bemutatni nekik a termeket is.

A palota nemcsak a Várhegy tetejét foglalja el, de a hegy oldalára is kiterjed és ez az oka, hogy az udvaron mindössze néhány emeletes épület a Krisztina felől tízezer méternyi magassággal bír. A palotának Pestről nézve, baloldali szárnya még a régi várak, középső és jobbszánya 1890-

től 1902-ig épült 860 szobával, a király cívillistájának részbeni előlegezéséből. Az idegen vendégeknek a szent györgy-téri kapun van bejárásuk. Az előcsarnok egyszerű, fehér, olyan ruhatárral, a minőket a színházakban megszoktunk. Néhány lépcsőnvi terrasszon karrarai márványból egy libatolva szobra, a melynek művészi értékét tár az jellemzi legjobban, hogy a fűnyakán lógó madzag a legkisebb részletekben is hű.

Ezután a szertartástérmei következnek, elszórva a trónterem és a bálterem körül, van összesen huszonhat, megannyi más, más színű. A mint belépünk valamelyikbe, megragad az az egységes benyomás, a melyet a szoba művészi egységbe öntött képe ad. Legtöbbje rokokó. A tapéta, a függöny és a székek bevonása egyazon színű és mintájú brokát; ezüsttel és arannyal átszőtt nehéz selyemszövet. A padló mintája változatos mahagoni berakásokból áll. A tervezők művészi izlése azonban a fal aranyozott faburkolatának és a mennyezet gipszburkolatának a harmóniájában bontakozik ki legjobban. A brokáttapétákat körülfogó faragott famintákból a gipszmintákba való átmenetet valóságos eksztázisban magyarázza mellettem egy tanár tanítványainak. Ezt a harmonikus átmenetet szerinte nemcsak azzal tették művészivé, hogy a minták egymásba folynak és egymást kiegészítik, de főleg azzal, hogy ezt nem egyszínűre való festéssel érték el, — hiszen ez nagyon is primitív fogás volna, — hanem mert a falak és a mennyezet különálló jellegüket színezésben is megtartva, mintegy csak háttérrel adják a brokáttapétának, azzal, hogy ennek mintáit kiemelik, színeit pedig ellensúlyozzák; egységbe forrasztva a szoba minden zugát, a berendezés minden darabját. Különösen állanak

ezek a szempontok a négyévszázakot jelképező szobára, a hol egy-egy fal goblenje egy-egy évszázakot képvisel.

A Szent István-terem egyik legnagyobb nevezetessége a palotának. A falak és a mennyezet fával burkolva, magyaros motívumú majolika berakásokkal. A falakon árpád-házi királyok képei. A középkori jellegű berendezés minden porcikája magyar munka. A szobát berendezésével, falaival együtt annakidején a párisi világkiállításán ugyanazon mód és ugyanolyan szobában állították ki és első díjat nyert. És méltán, mert ment attól a hibától, a melyben a külföldre szánt magyar munkák leledzenek, (áll ez különösen a kézmunkára), hogy túlzásba hajtják a magyaros mintákat. Így tehát inkább megértésre talált a nyugati műértők előtt.

Egyik sarokszobában függ Ottó király és Zita életnagyságú portréja. Károlyé most készül. Nem messze innen a király magánlakosztálya van, öt szobával. Majd a fejedelmek számára fenntartott vendéglakosztály következik, a melyet most a kormányzó lakik.

A Habsburg-teremben Ferenc József, Erzsébet, Mária Terézia és III. Károly karrarai márványból faragott szobrát találjuk, talapatuk magyar márvány. A boltozatos mennyezetén freskó, Lotz utolsó munkája, a mely a terem közepéből lőkéletes perspektívát nyújt és olyan tökéletes, hogy ha innen tekintünk fel rá, az első benyomás olyan, mintha nem freskóra, hanem függőleges festményre néznénk.

A régi bálterem egy korridorral kiszélesítve ma a trónterem. Az átalakítás nem nagyon sikerült, mert a terem túlhoszúkás és nemcsak hogy nincs természetes közepe, a mely kellék pedig épp egy trónteremben elengedhetetlen, de szinte bajos elképzelni, hogy vajjon hová is kerülhet itt a trón: a trón ugyanis nem a trónteremben van, hanem valami raktárban. És nem olyan, mint mi legtöbben hisszük, hanem valami „stabil“ márványoszlopok és lépcsők vannak körötte, hanem a vezetőnk előadása szerint, egy egyszerű ad hoc dobogó, a mely kívánatra állítható. A középső tükör mögött két nagy vasdarab éktelenkedik, ehhez szokták erősíteni a trónus háttérét alkotó keretet.

Mielőtt a mai bálterembe lépünk, a mellette elhúzódó büffét tekintjük meg, a mely, mikor a kommuné idején egy bizottság szállt ki a Várban, hogy vajjon az a proletármúzeum céljaira megfelelő-e, a proletármúzeum egyik osztályának kiválóan alkalmasnak tartott, csak, mint a diktatúra kulturbizalmi megjegyezték, a csillárok eltávolítandók, a mennyezetet díszítő gipszmintákat pedig le kell vakarni és helyébe freskók jönnének. Notabene, a mennyezet teljesen vízszintes és szűk, a melynek freskóval való átfestésére művész aligha vállalkozik. A büffével párhuzamos bálterem a Vigadó kisterménél hosszabb.

szélesebb, magasabb. Ez a palota legnagyobb és legművészebb csarnoka, a melyet világotjárt emberek a világ legszebb termének mondanak. Ünnepies alkalmakkor huszezer gyertyafénnyel van világítva. Tizenöt méter magas, de a falon lévő oszlopok révén sokkal magasabbnak látszik. Ezek padlón lévő talapzatból indulnak ki és körülbelül tíz méter magasban megtorpannak, hogy a terem vízszintes boltozata nagyobbnak, szélesebbnek tűnjék fel. E feladat megoldása azonban korántsem oly egyszerű, mint így elmondásra látszik, mert a boltozat perspektíváját a világ legtöbb termében freskóval szokták befolyásolni, a mely mód sokkalta egyszerűbb. Hogy freskó nélkül, vízszintes menyezettel érték el ezt a célt az építők, ez egyik nevezetessége a palotának. Érdekes hogy a kulturbizalmiak szerint ezek az oszlopok, mivel nem futnak fel a menyezetig, burzsuj szolgálékúségre vallanak, mert a tervezőkben nem volt annyi lendület, hogy büszkén szökelltek volna fel a menyezetig. Ezen az alapon, nyilván azt a megjegyzést tehették a kommunista művészet felkent meghatalmazottjai, mikor a Nemzeti Múzeum megtekintésére került a sor, hogy a homlokzat háromszögében különféle pózokban elhelyezett szoboralakok szintén a

burzsuj mentalitás áldozatai, mert nem haptákban állanak, hanem be vannak illesztve a művészi egységet alkotó háromszögbe, legtöbbje guggolva, fekve.

Mint vezetőnk magyarázza: a hatalmas ablakok mentén lévő dobogón az uralkodócsalád fotőjei állanak: szemben velük három erkély, kettő pedig oldalvást. Most jön egy sztereotip vicc: a két oldalerkélyen zenekarok vannak, azután az udvarképtelen, de protekcióképes nézők erkélye következik, középen pedig az országrontók foglalnak helyet. A gyengébbek kedvéért vezetőnk megjegyzi, hogy e definíció alatt a hirlapírók értendők.

Ezzel a szellemes akkorddal végződik a palota termeinek bemutatása és már indulunk is kifelé, a diplomaták udvarra vezető lépcsőjén. A mint kiérünk a kapun, nagy sürgés-forgás támad, telefoncsöngetés, vezényszavak és már áll is a diszórség, mire a kormányzó autója a kapun kikaparad.

A Lánchídról még visszanezdek, hogy emlékezetembe idézzem az árva termeket. visszanezdek a kupola tetején lévő koronára, melynek lekonyuló keresztje szimbólumává lett a magyar történelem néhány eszendejének és a melyet a népbiztosok annak idején letakartak a frigiai sipkával.